

Činoherní čtení

Ve Smečkách 26, Praha 1

LEDEN 2008



JANA BŘEŽKOVÁ

hraje Avdoťu v Čechovově Ivanovovi

Anton Pavlovič Čechov IVANOV

„...Ale možná, že v tom to taky není.“

(...) Každý, kdo se s tímto Čechovovým textem setká, si musí především položit otázku, kdo je pro něj sám Ivanov. V Činoherním klubu jde o člověka, který se ocitá v období, kdy začíná po třicítce s jistým bilancováním. Čičvák tedy ani tolik neakcentuje módní syndrom vyhoření, který jistě působí aktuálně, jako spíše otázky, jaké si každý v jisté životní etapě klade. A Ivanov to dělá hodně hlasitě a pořád. Je dokonce tak zahleděn do sebe, že mu na city ostatních nezbývá dost sil. Jak bezohledně raní manželku Annu, když jí prozradí lékařský ortel! A jak toho potom lituje! Nezničí ho společnost, která ho obklopuje, i když je malicherná, nepřilíš duchaplná a omezená (kolikrát se zde jen ozve slovo nuda). Ale stejně jako z ní nikdo nedovede vykročit, tak také Ivanov neustále mluví, mluví a mluví. I když se vnitřně trápí tím, jak na otázky, které si klade, nedokáže odpovědět. (...)

Jana Paterová: Skládanka z mnoha životů,
Lidové noviny 15. 11. 2007



(...) Roli Ivanova v režii Martina Čičváka alternují dva herci: domácí **Matěj Dadák** a **Jan Hájek** z činohry Národního divadla. (...) Inscenaci dominuje trojice **Vladimír Kratina** (Pavel Lebeděv), **Marián Labuda** (Matěj Šabelskij) a **Radek Holub** (Michail Borkin). Flegmatický opilec, melancholický misantrop a zábavně cynický grázl. Jejich zásluhou inscenace jede jako bujaré sáně po zasněžených pláních tažené ruskou trojkou. Na opileckou scénu v Ivanovově pracovně se nepochybně bude vzpomínat ještě po letech, protože takovou oslavu alkoholem rozpoutané fantazie jen tak nezažijete. Na hlavní fotografii divadelního programu a plakátech k inscenaci shlíží dotyčná trojice herců kamsi dolů do hlubin.

Můžeme si představovat černé hlubiny Ivanovovy nemocné duše, jež se před nimi rozvírá, ale do které nespadne. (...) A do třetice zmiňme nenápadně účinný rytmus inscenace. Někde si Čičvák vypomůže světlem, jinde nechá volný průběh herecké akce, aby v závěrečném výstupu vygradoval Ivanovův příběh tak, že vás zaskočí a chytí pod krkem, že se nemůžete nadechnout. Co dodat? Dotírají na vás podzimní deprese? Upalujte do Činoherního klubu! Zasmějete se sami sobě.

Richard Erml, Reflex 46/2007



(...) Slovo nuda lieta ako pingpongová loptička aj na javisku. No pre divákov Čičvákovej inscenácie je to refrén, ktorý neberú vážne. Súcitia s hrdinami, že im je utupno, ale sami sa zabávajú a dojmajú.

„Áno, ľudský život... Ľudský život sa podobá štvorlístku, ktorý slávnostne vypučal na lúke. Príde cap, otvorí hubu – a je po štvorlístku...“ hovorí Borkin **Radeka Holuba** pár minút po začiatku predstavenia. Skvelý Holub sa dokáže doslova nafúknuť a zväčšíť postavu aj divadelný priestor. Je macho, nebezpečný cynik, no aj roztopašník, čo nudu nepozná, to preto sa jej nebojí. A keby náhodou predsa – vždy je tu ešte vodka. Pavel Lebeděv v podaní **Vladimíra Kratina** je citovo múdry, a azda aj preto bezradný muž. Je pod papučou hlúpej, lakomej ženy, ale vie, že je to aj tak jedno. A ľudsky nerezignuje. (...) Zbedačený gróf Šabelskij výnimočného **Mariána Labudu** je odkázaný na veľkorysosť synovca. Pohárda svojím ponížením, brble, hnevá sa a mračí na svet a hlavne na Sáru, Ivanovovu chorú ženu. Napriek tomu z neho zázračne „trčí“ nežný smútok za nenávratnou minulosťou, vrúcna pozornosť k Sáre a neschopnosť „starého dieťaťa“ zmierniť sa s jej ťažkou chorobou. A Sára, **Dana Černá**, mu to svojou nielen hereckou, ale aj ľudskou charizmou rovnocenne, s láskou opláca. Čestný doktor Lvov je v podaní autentického **Milana Mikulčíka** časovaná bomba, ktorá sa len ťažko ovláda, aby v svojom rozhorčení nevybuchla. Vo všetkom má pravdu, a práve to je to, čo Čechovovi hlavní hrdinovia neznašajú. (...)

Tina Čorná: Nech žije takáto lietajúca nuda,
Denník Sme 13. 11. 2007

JANA BŘEŽKOVÁ



P. Landovský: *Hodinový hoteliér*,
režie E. Schorm, 1969

Milá Jano, přišla jsi do Činoherního klubu v roce 1967 a hrála jsi v inscenacích, které režírovali Ladislav Smoček, Jiří Menzel, Jan Kačer, Evald Schorm, Jaroslav Vostrý, Miroslav Macháček. V čem byla jedinečnost Činoheráku a co jsi do něj přinášela ty osobně?

Já myslím přináším každému, kdo o to stojí, naprostou oddanost, někdy poněkud zbrklou a na zastřelení, ale to souvisí s mým panenským znamením. Já jsem trapný člověk, nelžu a nezdřím, ale jsem schopná vytvořit trapnost, která je někdy obtížná k pochopení, někdy je potřeba ji velkoryse přejít a odpustit. A také lidé mě baví hrát.

Vždycky si vzpomenu na Evalda Schorma, který měl trpělivou laskavost, uměl pochopit nejistotu herce, navázat kontakt a přivést nás ke zdůvěrnění. *Vylákal šneka z ulity, překvapil ho stopou, kterou za sebou zanechává a ujistil ho, že je správná a zajímavá.* Jednou se dokonce během zkoušky schoval do skříně, která tvořila náznak scény, protože se obával, že nás svou přítomností ruší v soustředění.

Činoherní klub měl určitý styl, kde si režiséři nevybírali herce podle toho, jak jsou známí, ale podle toho, co v jaké roli osobního mohl člověk říct. Jirka Hrzán něco zašumloval, zamával rukama a s naprostým přesvědčením sdělil pro nás všechny, kteří jsme ho milovali, něco naprosto ohromujícího. A tak si to pamatuji o všech ostatních, i o těch, kteří tady už nejsou a kteří nám všem moc scházejí. O to víc jsem vděčná za vteřiny s těmi, kteří si pamatují ty stopy na Měsíci.

Brzy po okupaci v srpnu 1968 musela řada osobností Činoherního klubu opustit. Jaké to bylo období?

Mám dojem, že tak zoufale snadno se na všechno zapomíná. Bylo to znásilnění téměř všeho; s odstupem si téměř nejsem schopna

odpustit, že jsem to přežila – tak pokorně –, prostě jsme prošli těmi peripetemi okradeni o sebedůvěru, energii, skopáni do trapného přežívání i v soukromí. Na divadle se občas ještě něco urodilo – ale bylo to tak prosíváno a podbrbováno takové selekci – něco se natočilo, pak se to sestříhalo, něco se nazkoušelo, pak se to přepisovalo – naučila jsem se autocenzuře, dostala jsem z toho chladovou alergii, četla jsem jen Melodii (muzikanti byli vždycky svobodnější), o filmu a divadle jsem si chodila číst do Polské kultury. Ztratila jsem pocit uvolnění i na jevišti – tak jsem se vdala! Což jsem si sama naprosto jasně zakázala už v osmnácti letech. A pro jistotu až na Nový Zéland!



J. Fosse: *Jméno / Noc zpívá své písně*, režie M. Čičvák, 2003

Hraješ nyní v nové inscenaci Čechovova *Ivanova*, kterou režíroval Martin Čičvák. Jakými partnery jsou ti Marián Labuda, Vladimír Kratina a Radek Holub?

Martin Čičvák mi moc pomohl, když mě obsadil do Fosseho aktovky *Noc zpívá své písně*, protože jsem po letech dostala roli, ve které jsem mluvila svým hlasem a vycházela z vlastních citů a zkušeností. Teď jsem zase dostala dárek v podobě setkání s Mariánem Labudou, který má úžasný sexappeal a trýská z něj taková spousta energie – v něčem mi připomíná Olega Tabakova. S Radkem Holubem se znám z *Dámského křečích* – na jevišti je evidentně šťastný a energie z něj vyzáruje jako kosmická ohnivá koule. A Vladimír Kratina je krásný chlap, který se do ničeho netlačí a trvá na tom, že nejdůležitější je naučit se text, protože v něm je všechno, a když ho herec umí, tak si s ním může hrát jako s papírovým drakem a on si nad ním lítá a není mu překážkou. To je strašně důležité. Když jsem natáčela s Jurajem Jakubiskem film *Báthory*, měla jsem poprvé v životě k dispozici *dialog coache*, se kterým asi běžně pracují západní herci a který vám nedá pokoj, dokud neovládáte svůj text tak dokonale, že i kdyby vás polévali ledovou vodou, budete si text prozpěvovat, protože je to pro vás úleva.

Které herce máš ráda?

Nejdřív Gérarda Philipa, pak Jeffa Bridgise. Mirka Macháčka jsem poprvé uviděla v Tylově divadle v Kunderových *Majitelích klíčů*, v tesilových kalhotách zpíval „*Budte slečno svléčna, svlékněte si ty šaty...*“, mně bylo patnáct a mámě jsem řekla – *to je jediný herec, který hraje jako Američani* – a u toho jsem zůstala.

Když jsi hrála ve hře Pavla Landovského *Hodinový hoteliér*, dostala jsi od Oldřicha Nového, který tu tehdy hostoval, lístek, který končil přáním: „a aby Vás ta láska k divadlu nikdy moc nebolela“.

To je pravda, mám doma fotografii, na které je herečka Lillian Gish, kterou jsem mu připomínala. Je na ní zezadu na stroji napsaný dopis – a tam to stojí.

Děkujeme za rozhovor (peh)

Premiéra

Milan Kundera PTÁKOVINA

„Moc je nejsladší, když je úplně nepřiměřená. Když blbec vládne moudrému, silný slabému, ohavná krásnému...“

Režie: **Ladislav Smoček**

Premiéra na jaře 2008



Milan Kundera dopsal hru *Ptákovina* v září 1967 a v roce 1969 ji stihla od ledna do května nastudovat čtyři česká divadla. Další provozování hry nebylo za normalizace možné. *Ptákovina* se nevrátila na domácí jeviště ani po roce 1989, autor si její publikování ani provozování nepřál. Až nyní svolil, aby ji inscenoval režisér Ladislav Smoček v Činoherním klubu.

Politikům *Ptákoviny* není demonstrováno explicitně, nýbrž v rovině sexuálníh vztahů; právě tento úhel pohledu na osobní pohnutky mechanismů moci činí z *Ptákoviny* hru nejen vymykající se času, ale dokonce hru v dnešním pokleslém společenském klimatu povýtče aktuální...

(rc)

Ptákovina je z rodu zlých komedií. Vitracův *Viktor* je jejím bratrancem, Grabbův *Žert*, *satira*, *ironie a hlubší smysl* jejím strýčkem a Machiavelliho *Mandragora* její praprapra...babičkou. Zejména se však hrdě hlásí ke svému příbuzenství s obludnými groteskami Alfreda Jarryho o otci Ubu, jež připomíná nejen anekdotickou nadšázkou, aforistickou pádností výrazu a rudimentárním slovníkem (ten „hovnípták“ pochází jistě z konverzační příručky otce Ubu!),

ale zejména neomalenou upřímností a naivitou, s níž autor demonstuje vysoké téma na nízké postelové historce. Technika provokace je obdobná: nelitostný útok na divákovy dobré city a mravy pomocí bezostyšných exhibicí, provozovaných na půdě všeobecně považované za tabu.

Navzdory tomuto široce rozvětvenému mezinárodnímu rodokmenu je *Ptákovina* svým duchem i stylem, svou realitou i viděním ryze a nezaměnitelně naše. Je to podobenství bytostně středoevropské a jen u nás beze zbytku pochopitelné; podobně jako je bytostně středoevropský a cizákoví zhola nesrozumitelný (alespoň dle autorových výzkumů) onen geometrický obrazec, ona „obsažná, smysluplná abstrakce“, sloužící jako záminka celé zápletky. Tento příběh s těmito lidmi se mohl odehrát jedině teď a tady. V naší specifické, složité malosti.

Zdeněk Hořínek

Kdybych měl sám sebe definovat, řekl bych, že jsem hedonista chycený do pasti extrémně zpolitizovaného světa. To je situace, o které vyprávějí mé *Směšné lásky*, které mám ostatně nejradši ze svých knih, protože se v nich odráží nejšťastnější období mého života.

Milan Kundera

Doušky



Dovolte, abychom Vás **13. ledna** pozvali na derniéru Molièrovu komedie **Amfitryon**, kterou režíroval Martin Čičvák.

■ 4. prosince jsme hráli 50. reprízu Hamptonových **Nebezpečných vztahů**. Inscenaci režíroval Ladislav Smoček.

■ 1. prosince oslavila kulaté narozeniny **Nela Boudová**.

■ 6. prosince by oslavil 70. narozeniny **Jiří Kodet**.

■ 30. prosince bude 65 let **Vladimíru Pucholtovi**.

■ 18. prosince uvede Divadlo Ungelt hru W. D. Homea **Ledňáček** v režii **Ladislava Smočka**.



- 29. ledna se vrací na jeviště Egressyho **Portugálie** v režii I. Kroboty.
- 27. listopadu zemřel slovenský herec **Pavol Mikulík**.
- V Divadle Astorka Korzo '90 byla v režii B. Farkaše uvedena hra Ladislava Smočka *Čudné popoludnie Dr. Zvonka Burkeho*.
- **Ivana Wojtylová** hraje Rychtářku ve hře Gabriely Preissově *Její pastorkyňa* ve Švandově divadle.
- Ve filmu Jiřího Vejdělka *Václav* hrají **Emília Vášáryová** a **Petra Špalková**. V kinech od 6. prosince.



TOM CILLER
scénograf

Pocházíte z rodiny divadelních výtvarníků, vaše matka je výtvarnice kostýmů a otec scénograf. Byl rodinný vliv natolik silný, že jste se rozhodl pro stejnou profesi jako rodiče?

A / Pre nedostatok fantázie.

B / Ako dieťa som divadlo miloval, veď prechádzať sa povraziskom, dielňami, absolvovať skúšky... bolo to asi kúzelné. Okolo toho veku, ktorý nazývame dospievaním, som ho nenávidel, liezlo mi to všetko... a po tomto martyriu som sa učil umeleckým stolárom v dielňach Národného divadla v Bratislave, čo som si až tak neužíval napriek tomu, že je to krásne remeslo. Po druhom roční-

ku som prestúpil na strednú umeleckú školu v Kremnici a prostredie, kam som sa dostal, ma fascinovalo, s kamarátmi sme si vymieňali knižky, počúvali sme hudbu, kreslili sme... proste taký malý kremnický umelecký svet, veľa nových podnetov a zážitkov, zvláštna izolovanosť, žili sme v podstate trochu ako komunita. Postupne sa mi veci akosi zlievali a prepájali a mne sa divadlo a jeho spájanie remesiel, žánrov, jeho presahy začali pozdávať skvelé, logické. Inicioval som akési združenie a pripravili sme čosi ako predstavenie. Nuž a keď som druhý deň po „premiére“ bol na koberčeku u našej urputne komunistickej riaditeľky a akože vysvetľoval, čo sme tým mysleli, bolo to úplné blaho. Ešte dvakrát som si to zopakoval a keď sme vyplňali prihlášky na vysokú školu, bez zaváhania som si napísal scénografia – s pocitom, že divadlo je predsa úžasná vec. V tom čase som chodieval na festivaly, na predstavenia a obdivoval ako úžasne to robia moji rodičia.

C / Neviem, čo by sa stalo, keby rodičia boli obuvníci.

Jací slovenští či zahraniční scénografové jsou vám blízcí a v čem?

Na túto otázku je naozaj ťažké odpovedať pár riadkami. Ono na vysokej škole by som zo seba zodpovedne vychríil mená a „konceptie“, ale ono sa to komplikuje. Scénografia sa síce dá vnímať ako samostatný výtvarný odbor, ale scénograf nie je len výtvarník, musí asi byť aj „divadelník“. Najviac ma vždy fascinovali predstavenia, kde som mal pocit, že to inak ani nemohlo byť – Wilson, Kantor, Viebrocková... Nuž ale to už nie je iba o obrázkoch.

O výtvarníkoch se často nelichotivě říká, že neradi čtou. Stalo se vám někdy, že jste nečetl text hry, k níž jste dělal scénu?

Áno, stalo a dokonca to niekedy nedopadlo až tak úplne zle. Nutné je dodať, že nie som nepriateľom textu, problematické je to, že režisér je väčšinou „POSADNUTÝ“ témou dávno pred tým, než naskočí scénograf, a ten to potom musí s režisérom streliť v krátkom čase s malou možnosťou neskôr to korigovať.

Můžete o sobě říci, že jste „dvorním“ scénografem jistého režiséra, s nímž si rozumíte bez dlouhých rozkladů?

Áno, s Martinom Čičvákom je to trochu tak.

Prostor Činoherního klubu je dost specifický, má své přednosti, ale také svá omezení. Jak vás tento prostor vyzývá a oslovuje?

No nie všetko, čo som tu spáchal, ma naplňa optimizmom. Je to úplne iný priestor, je to klub, a je to herec a herec a žiadna mizanscéna to nezmení. Kukátkové čarovanie nie je možné, ale je možný detail. Je to iné a keď sa to výtvarne podarí, aj veľmi oblažujúce.

Jaké dojmy jste si odnesl z posledního Pražského quadriennale?

Trend architektúry na javisku, internetová scénografia, všetko je možné za peniaze, spústa skvelých riešení – myslím, že scénografia začala podliehať módnym trendom. Mne pripadala skvelá Latinská Amerika – poučená, moderná, slobodná, tak trochu iná móda.

Děkujeme za rozhovor (rc)

Přehlídka amatérských divadelních souborů v roce 2008
se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.

V.A.D. Kladno

Ladislav Klíma / UTRPENÍ KNÍŽETE STERNENHOCHA

Nenávist se září věčnou nenechá se přecijen sloučit...

Scénář, scéna, výběr hudby: **Lupinec & Co** / Režie, kostýmy:
V.A.D. / Hudba: s laskavým svolením **Iva Bittová a Čikori** /
Hrají: **Vilém Říha, Laura Lupincová, Jasanka K. Panáčková,**
Emá Spurná, Shischma j.h., Kazimír Lupinec, Jerolým Dušek,
Dušan Pilát.

Neděle 20. ledna 2008



Román *Utrpení knížete Sternenhocha* byl divadelně zpracován už mnohokrát. Divadlo V.A.D. vytvořilo to nejpřiléhavější ztvárnění, kde se uplatní všechen zvrácený vkus a humor souboru stejně jako nedostatek talentu v oblasti pohybové. Inscenace vznikala v permanentní telepatii se samotným Klímou, s hudbou Ivy Bittové a nehudbou Diamandy Galas. Divadlo se pro potřeby této inscenace vybavilo speciálními hosty.

www.divadlo-vad.cz

V.A.D. děkuje Magistrátu města Kladna, Středočeskému kraji,
Ministerstvu kultury ČR.

Pf 2008 vám přeje Činoherní klub

V jaké hře se říká?



Hm. Houby letos nerostou, co?

Ani nevím. Akorát jsem tudle přines plnou tabatěrku lišek.

Hádanka č.2 Budete-li znát odpovědi na tři hádanky, které budou postupně uveřejňovány v ČČ, můžete je poslat na adresu info@cinoherni-klub.cz. Vylosovaný výherce získá 2 vstupenky na představení v ČČ.

Poskytovatel čtyřletého grantu na provoz: Hlavní město Praha



Inscenace ČK jsou realizovány rovněž s podporou
Městské části Praha 1



Partneři Činoherního klubu



123tours.cz
KONTAKT: 222 222 222

Columbia
Společnost s ručením omezeným

**REVOLVER
REVUE**



Kooperativa
PRŮMYŠLOVÁ SPOL. S R.O.

KK
HOTEL

Toner

euroAWK

www.radiohortus.cz

Redakce Činoherního čtení: Roman Císař, Petra Honsová, Radvan Pácl.
Foto: Oleg Vojtíšek, Miloň Novotný, Yvona Odrazilová, archiv Milana Kundery,
Pavel Nesvadba, Pavel Kolský, Dan Vojtíšek. Koláž hádanky: Joska Skalník.
Grafická úprava: Kateřina Skalníková.

*

g

a l e m s

r

č

i

k

e

y

Ve Smečkách 24, 110 00 Praha 1

(vedle Činoherního klubu)

e-mail: galerie.smecky@ppas.cz

tel.: +420 222 210 268

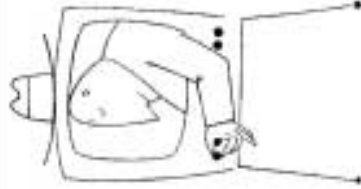
tel./fax: +420 222 210 272



Navštivte výstavu

Ivo Medek Kopaninský a Vladimír Fuka

„vyskladněno/vystaveno ... a zase naopak“



21. listopadu 2007 - 9. února 2008, úterý - sobota, 11.00 - 18.30 hodin

Vstup zdarma pro držitele ZTP, ZTP/P, důchodce, studenty a pro držitele Zákaznické karty Pražské plynárenské, a. s.